

VALDKONNAKAVA

SOTSIAALAINED

1. PÕHIKOOL

Sotsiaalainete õpetamise kaudu taotletakse, et põhikooli lõpuks õpilane:

- 1) mõistab ühiskonnas toimuvate muutuste põhjusi ja tagajärgi;
- 2) valdab adekvaatset minapilti, oskab analüüsida oma võimalusi ja kavandab neist lähtuvalt tulevikuplaane;
- 3) tunneb ning austab demokraatiat ja inimõigusi, teab kodanikuõigusi ja -kohustusi, järgib üldtunnustatud käitumisreegleid ning on seaduskuulekas;
- 4) huvitub iseenda, oma kogukonna, rahva ja maailma arengust, kujundab oma arvamust ning mõistab oma võimalusi olla aktiivne ja vastutustundlik kodanik;
- 5) tunneb lihtsamaid uurimismeetodeid ja kasutab neist mõnda õppes;
- 6) teadvustab kultuurilist eripära ning suhtub lugupidavalt individuaalsetesse, kultuurilistesse ja maailmavaatelistesse erinevustesse juhul, kui need pole inimväärikust alandavad;
- 7) käitub üldtunnustatud sotsiaalsete normide ja suhtlemistavade järgi, mis aitavad toime tulla eakaaslaste hulgas, perekonnas, kogukonnas ning ühiskonnas, väärtustades neid;
- 8) hindab vabadust, inimväärikust, võrdõiguslikkust, ausust, hoolivust, sallivust, vastutustunnet, õiglust ja isamaalisust ning tunneb austust enda, teiste inimeste ja keskkonna vastu.

Sotsiaalained valdkonnana toetavad eelkõige sotsiaalse ja kodanikupädevuse, kultuuri ja väärtuspädevuse ning ettevõtlikkuspädevuse arendamist. Läbivatest teemadest on kesksel kohal elukestev õpe ja karjääri kujundamine ning tervis ja ohutus. Sotsiaalained kujundavad pädevusi ja läbivaid teemasid läbi järgmiste tegevuste ainetundides: grupi- ja paaristööd, arutelud ja väitlused, esitluste tegemine, külaliste kutsumine, praktilised tegevused, eneseanalüüs, enese vaatlemine ja hindamine. Lisaks tunnitööle külastatakse muuseumitunde, käiakse ettevõtetes ja valla allasutustes (Vallavalitsus, Vali Press), korraldatakse teemapäevi ja tehakse koostööd teiste ainetega.

Sotsiaalainete põhieesmärk on kujundada sotsiaalset ja kodanikupädevust. Esimese kooliastmes on **rõhuasetus** iseenda ja oma kodukoha tundmaõppimisel (meetodina üldõpetus) ja enda väljendamisel. Teises kooliastmes pööratakse rohkem tähelepanu suhetele klassis ja koolis tervikuna läbi aineõpetuse. Kolmandas kooliastmes õpitakse tundma valda ja riiki ja keskendutakse enesearenguks vajalike õppimis- ja karjäärivõimaluste tundmaõppimisele.

Läbiva teemana Tervis ja ohutus kujundamisel vastutavad sotsiaalained õpilaste vaimse tervise toetamise eest eelkõige inimeseõpetuse ja klassijuhataja tundide kaudu. Algklassides kasutatakse vaimse tervise toetamiseks metoodikat VEPA ja TORE. Põhikoolis on Vaikuseminutid kõikidele põhikooliõpilastele ja vaimse tervise tunnid 6.-9. klasside õpilastele. Ohutusele pööratakse tähelepanu läbi jalgrattakooli ja jalgratta lubade tegemise, koostöö politseiga ja Maanteeametiga, esmaabikoolituse õpilastele.

Kooli poolt pakutavad valikained sotsiaalvaldkonnas on seitsme sammu programm 1.-6. kl, kodukoha kultuurilugu 5.kl, giidindus ja loov eneseväljendus 7.kl, loovtööd 8.kl, karjääriõpetus 9.kl.

Lõiming seoste loomiseks teiste valdkondade ja eluga toimub läbi teemanädalate.

Ettevõtlikkuspädevuse kujundamine sotsiaalainetes

- Õpilastele mitmekülgsede võimaluste pakkumine ettevõtlikkuse arendamiseks tunnis - rollimängud, paaris- ja grupidööd, videote ja filmide vaatamine ja arutelu, õpilaste enda loodud ülesanded, ristsõnad ja esitlused, praktilised tööd.
- Tunniväliselt ettevõtlikkuspädevuse toetamine läbi ülekooliliste tegevuste - Väikeste inimeste konverents 1.-3. kl, lipupäev 4.-6. kl, tööle kaasa 1.-5. kl, õpilaskonverents 9.-12. kl, minifirmad loovtööna 8. kl, laadad, õpilasaktiiv, Noortevolikogu, koostöö Kaitseliidu, Päästeeameti, JAEK-i ja Põltsamaa Raadioga.
- I ja II kooliastmes õpetatakse valikainetena JA Eesti programmi “ 7 sammu” mille kaudu arenevad kõik üldpädevused.
- 7. klassis valikained- giidindus, loov eneseväljendus, 8. klassis loovtööna minifirmad.

Kultuuri- ja väärtuspädevuse kujundamine sotsiaalainetes

- Erinevate kultuuride tundmaõppimine ja võrdlemine tunnis.
- Koduvalla ajaloo- ja kultuuri väärtustamise seostatuna maailmaga (kodukoha kultuurilugu 5. kl, giidiõpetus 7. kl, muuseumitunnid, loovtööd, uurimistööd ja kaitsmised, 1. kl Palamusel).
- Koostöö kunsti, muusika ja kirjanduse ainetega- plakati valmistamine.
- Koostöö kiriku ja muuseumiga.

Sotsiaalse ja kodanikupädevuse kujundamine sotsiaalainetes

- Läbi erinevate grupidööde ja esitluste, seaduste tekstide lugemise ja arutelude tunnis.
- Inimeseks olemine ja oma riigi väärtustamine (õpilasesindus, noortevolikogu, vallakülastus 6. kl. TPN 4.-6. kl, riigikogu külastus, noorteorganisatsioonid, EV tähtpäevad, spetsi listid tunnis, koostöö kaitseliiduga, IT).
- Tunniväliselt läbi ülekooliliste tegevuste- kooli aastapäeva tähistamine, Eesti vabariigi sünnipäeva aktused, lipupäev.
- Koostöö humanitaarainetega- kõnevõistlus.

Lisaks kooliruumidele toimub õppimine erinevates keskkondades

- **Muuseumid**- Põltsamaa, Pajusi, Palamuse, Imavere.
- **Raamatukogud**- Põltsamaa linna raamatukogu, Lustivere ja Adavere raamatukogud.
- **Kohalikud ettevõtted**- Vali Press, TK-Team, Puitprofiil, Romec metall, Orkla, Viraito jne.
- **Asutused ja seltsid**- vallavalitsus, Adavere mõisaselts, Lustivere külaselts, Kamari haridusselts, Kaitseliidu Põltsamaa malev, Põltsamaa päästekomando, punane rist, EELK Põltsamaal, Kultuurikeskus, Kunstikool, Kestva õppe ja vabaaja keskus.
- **Linna- ja vallaruum**- Põltsamaa linn, Adavere, Lustivere, Pajusi, Võisiku, Puurmani.
- **Digikeskkonnad**- õigusaktid, opiq, jt keskkonnad
 - tegevused- infootsingud, esitlused, referaadid

2. GÜMNAASIUM

Sotsiaalainete õpetamise kaudu taotletakse, et gümnaasiumi lõpuks õpilane:

- 1) tunneb huvi kogukonna, rahva ja maailma arengu vastu, mõistab ühiskonnas toimunud ja toimuvate muutuste põhjusi, tagajärgi ja seoseid;
- 2) tunneb huvi enda arengu vastu, hindab ennast adekvaatselt, analüüsib oma võimalusi, usub endasse ja kavandab oma tulevikku, võtab vastutuse oma tuleviku kujundamise eest, väärtustab loovust ja ettevõtlikkust ning arendab endas neid omadusi ja pädevusi;
- 3) austab demokraatiat ja inimõigusi, teab oma õigusi ja kohustusi, järgib seadusi, üldinimlikke väärtusi ja üldtunnustatud käitumisnorme, kujundab oma arvamuse ning on vastutustundlik ja aktiivne ühiskonnaliige, on lojaalne Eesti riigile;
- 4) valdab infootsimise meetodeid, hindab kriitiliselt allikate usaldusväärsust ja teabe sisu; väärtustab teaduspõhist maailmapilti;
- 5) aktsepteerib inimeste individuaalseid erinevusi, kultuurilist ja maailmavaatelist mitmekesisust, suhtub neisse sallivalt, kui need pole inimväärikust alandavad või inimsusevastased;
- 6) tunnetab oma rolli Eesti kultuuripärandi hoidja ja kandjana, väärtustab inimkonna kultuuripärandit ja aktsepteerib kultuurerinevusi;
- 7) hoolib endast ja teistest, järgib tervislikke eluviise, käitub turvaliselt enda ja teiste inimeste suhtes, hoiab keskkonda, on teadlik tarbija;
- 8) võtab vastutuse inimesena, kodanikuna, perekonna- ja ühiskonnaliikmena.

Sotsiaalained valdkonnana toetavad eelkõige sotsiaalse ja kodanikupädevuse, kultuuri ja väärtuspädevuse ning ettevõtlikkuspädevuse arendamist. Läbivatest teemadest on kesksel kohal elukestev õpe ja karjääri kujundamine ning tervis ja ohutus. Sotsiaalained kujundavad pädevusi ja läbivaid teemasid läbi järgmiste tegevuste ainetundides: grupi- ja paaristööd, arutelud ja väitlused, esitluste tegemine, külaliste kutsumine, praktilised tegevused, eneseanalüüs, enese vaatlemine ja hindamine. Lisaks tunnitööle külastatakse muuseumitunde, käiakse ettevõtetes ja valla allasutustes (Vallavalitsus, Vali Press), korraldatakse teemapäevi ja tehakse koostööd teiste ainetega.

Sotsiaalainete põhieesmärk on kujundada sotsiaalset ja kodanikupädevust.

Gümnaasiumi ajalooõpetuses võetakse kokku ja üldistatakse kogu inimkonna ajalugu alates antiigist kuni kaasaegani. Peamine rõhuasetus on Euroopa, Eesti ja kodukoha ajalool.

Ajaloo kursused on: üldajalugu, Eesti ajalugu I ja II, Lähiajalugu I, II, III.

Gümnaasiumi lõpuklassis läbitakse kolm kursust ühiskonnaõpetuses: ühiskonna areng ja demokraatia, majandus ja maailmapoliitika, inimene ja õigus.

Inimeseõpetuses läbitakse perekonnaõpetuse kursus, samuti on õpilastel võimalik osaleda vaimse tervise valikkursuse töös.

Gümnaasiumiastmes ettevõtluse- ja karjääriõpetuse kursused on gümnaasiumi majanduse õppesuuna kursused: õpilasfirma, turundus, organisatsioonikäitumine, rahatarkus, äriplaan, investeerimine, rahvusvahelised suhted.

Läbiva teemana Tervis ja ohutus kujundamisel vastutavad sotsiaalsed õpilaste vaimse tervise toetamise eest eelkõige inimeseõpetuse ja klassijuhataja tundide kaudu. Vaimse tervise valikkursus toetab oluliselt seda teemat.

Lõiming seoste loomiseks teiste valdkondade ja eluga on väga oluline. See toimub kogu õppetöö jooksul. Korraldame koos loovainete ja kirjandusega ühiseid teemapäevi ja ajaloonädalat.

Ettevõtlikkuspädevuse kujundamine sotsiaalses

- Õpilastele mitmekülgsete võimaluste pakkumise ettevõtlikkuse arendamiseks tunnis - rollimängud, paaris- ja grupitööd, videote ja filmide vaatamine ja arutelu, õpilaste enda loodud ülesanded, ristsõnad ja esitlused, praktilised tööd.
- Tunniväliselt toetatakse ettevõtlikkuspädevust läbi ülekooliliste tegevuste: 9.-12. kl õpilaskonverents, õpilasfirmad, laadad, õpilasaktiiv, Noortevolikogu, Põltsamaa miniteatripäevade korraldamine, koostöö Kaitseliidu, Päästeeameti, JAEK-i ja Põltsamaa Raadioga.
- Kooliväliselt osaletakse ainealastel võistlustel, konkurssidel, ettevõtmistel.

Kultuuri- ja väärtuspädevuse kujundamine sotsiaalses

- Tunnis läbi erinevate kultuuride tundmaõppimise ja võrdlemise.
- Koduvalla ajaloo- ja kultuuri väärtustamine seostatuna maailmaga, ettevõtete külastused.
- Koostöö kunsti, muusika ja kirjanduse ainetega.
- Koostöö kiriku ja muuseumiga.

Sotsiaalse ja kodanikupädevuse kujundamine sotsiaalses

- Tunnis läbi erinevate grupitööde ja esitluste, seaduste tekstide, arvamused lugemise ja aruteluga, erinevaid eluvaldkondi esindavate külalisesinejate kaasamisega jne.
- Inimeseks olemise ja oma riigi väärtustamine (õpilasesindus, noortevolikogu, riigikogu külastus, tutvumine kohtu tööga, noorteorganisatsioonid, Eesti Vabariigi tähtpäevad, spetsialistid tunnis, koostöö kaitseliiduga, IT ja küberkaitse).
- Koostöö teiste ainevaldkondadega

Lisaks kooliruumidele toimub õppimine erinevates keskkondades

- **Muuseumid** - Põltsamaa muuseum, Eesti Kunstimuuseum, Ajaloomuuseum, Vabamu.
- **Raamatukogud** - Põltsamaa linnaraamatukogu,
- **Kohalikud ettevõtted** - Vali Press, TK-Team, Puitprofiil, Romec metall, Orkla, Viraito jne.
- **Asutused ja seltsid** - Põltsamaa vallavalitsus, Kaitseliidu Põltsamaa malev, Põltsamaa päästekomando, punane rist, EELK Põltsamaa kirik, Põltsamaa Kultuurikeskus, Kunstikool, Kestva õppe ja vabaaja keskus.
- **Digikeskkonnad** - õigusaktid, opiq.ee jt keskkonnad